

šetih prireditvah, anketah in konferencah.

Poleg vsega tega je dala zbornica inicijativno za ustanovitev institucije za propagando in spoznavanje slovenskega dela v novi kraljevini — središča za zблиžanje gospodarskih krogov Jugoslavije v poslovnem občevanju. Tako je bil po njeni zaslugi osnovan prvi jugoslovanski vzorčni velesejm v Ljubljani, ki je mnogo pripomogel k pospeševanju praktičnega medsebojnega spoznavanja in kupčijskih stikov. Pomena te važne institucije v težki dobi neurejenega železniškega prometa, v dobi, ko je različnost upravnih sistemov, materijalnega prava, železniških tarif in nebroj drugih težkoč oviralo ekonomsko spojitve razno-likih gospodarskih področij v novo veliko privredno enoto, ni mogoče dovolj visoko oceniti.

Posebne težkoče pa so nastale za gospodarstvo na zborničnem področju v zunanji trgovinski politiki, katero se vodi vsled pretežno agrarne strukture naše države v vidu zaščite in favoriziranja izvoza agrarnih proizvodov. Zato je položaj naše industrije napram inozemstvu trajno težaven, ker še dosedaj njene potrebe niso našle na merodajnih mestih zadostne uvidevnosti.

Preteklo je deset let napornega dela. Znatno del načrtov in predlogov, ki smo si jih stavili po prevratu na naših manifestacijskih zborovanjih, je izpolnjen. Velike so pridobitve našega gospodarstva v svobodni državi. Univerza, tehnika, trgovska akademija in popolna borza so tekovine tega časa. Ako se mnogim zahtevam vsled najnejših potreb ostalih pokrajin v kratki dobi prvega desetletja ni moglo ugoditi, nam to ne more biti povod nezazpoljenosti. Tudi mnogo novega dela, kakor bodete čuli iz poslovnega poročila, leži danes pred nami. Ob enem pa zahteva naš sedanja doba od zbornice posebne čuječnosti, ker se nahaja naše gospodarstvo na važnem razpotju svojega razvoja.

Ko se danes sredi težkega dnevnega dela za moment ustavimo ob jubileju, da se ozremo na izvršeno delo naše zbornice v preteklem desetletju nazaj, naj nam bodo doseženi uspehi vzpodbuda za nadaljna prizadevanja in delavnost zbornice v dobrobit gospodarstva naše lepe slovenske domovine.

(Nadaljevanje sledi.)

Pravilnik o stalnem razsodišču Zbornice TOI.

V plenarni seji dne 5. t. m. je podal zbornični referent dr. Jos. Pretnar poročilo o pravilniku za stalno razsodišče, ki naj bi se ustanovilo pri Zbornici TOI. Ker je iz tega poročila razvidna važnost in ustroj zborničnega razsodišča, v naslednjem priobčujemo poročilo referenta, ki je navajal sledeče:

»Na zadnji plenarni seji je zbornica ob priliki razprave o novem zborničnem poslovniku sklenila, da se iz tega poslovnika izločijo določila o zborničnem razsodišču. Ob enem je soglasno sprejela predlog zborničnega člana g. Avseneka, da se za razsodišče sestavi poseben poslovnik in morebitni stroški za to ustanovo upoštevajo pri prihodnjem proračunu. Predsedstvo je dobilo naročilo za izvršitev tega sklepa. Sklicevaje se na to, je g. zbornični podpredsednik Ivan Ogrin v isti seji predlagal in zbornica je sprejela sklep, naj predsedstvo do prihodnje plenarne seje to vprašanje prouči in o tem poroča.

Zbornično predsedstvo je poverilo tajništvo, da to vprašanje preštudira. Predstojnik zborničnega urada g. dr. Fran Windischer je z referentom obrtnega odseka zbral obširno informacijsko gradivo, ki na eni strani daje sliko, kako so razsodišča urejena v drugih pokrajinah, na drugi strani pa nudi pregled položaja in predpisov, ki so merodajni za ustanovitev in ustroj stalnega razsodišča naše zbornice.

Stalno zbornično razsodišče, tako-

zvani obratniški sud, že obstoja pri zbornicah v Zagrebu, Osijeku, Sarajevu, Dubrovniku, Splitu, Novem Sadu in pri Zanatski komori v Beogradu. Nekatera teh razsodišč so se poleg obstoječih borznih razsodišč obnesla prav dobro. Tako je bilo n. pr. pri zagrebški zbornici vloženi v l. 1927. 5881 tožb z vrednostjo spornega predmeta nad Din 16.000.000—, pri sarajevski zbornici pa 99 tožb za nad dva milijona dinarjev.

Razsodišče pri naši zbornici predvideva zbornični osnovni zakon iz leta 1868. Ta določa v § 2. B., točka d), in v IV. odstavku § 17., da odloča zbornica v tajni plenarni seji na podlagi dogovora, sklenjenega med udeleženci in z vpoštevanjem posebnih predpisov kot razsodišče v sporih o trgovskih in obrtnih stvarih. Določbe o razsodišču je vseboval tudi naš prejšnji poslovni red v §§ 24.—26. Po teh predpisih imenuje zbornični predsednik na željo prizadetih strank iz zborničnih članov razsodiško komisijo. Predsednik te komisije poroča o podatkih razprave spora na plenarni seji, ki nato odloča z večino glasov.

Ta ureditev zborničnega razsodišča je bila jako nepraktična. Zato ne beležimo pri naši zbornici v preteklih 40 letih niti enega spora, ki bi ga bilo rešilo zbornično razsodišče. Prvi spor je bil predložen zbornici v razsojo šele prošli mesec. Pač pa je v ponovnih primerih imenovala zbornica na prošnjo strank, ki so se zedinile, predsednike za dogovorjena razsodišča.

Medtem so bila v čl. 298. finančnega zakona za leto 1928/29 sprejeta določila glede enotne ureditve stalnih razsodišč pri vseh zbornicah za trgovino, obrt in industrijo za spore trgovskega, industrijskega in obrtnega značaja, izvzemši spore med delodajalci in nameščenci. Po teh določilih je za pristojnost razsodišča potrebno, da se mu podvržeta obe stranki s pismenim dogovorom. — Postopanje zborničnega razsodišča določa poseben pravilnik, ki ga mora sprejeti plenarna seja in odobriti minister za trgovino in industrijo. Razsodbe razsodišča in poravnave, sklenjene pred njim, imajo izvršno moč razsodb rednih sodišč. Zoper razsodbe je dopustna samo ničnostna ali obnovitvena tožba pred rednim sodiščem, kakor to določajo predpisi o razsodiščih, ki jih vsebuje v zborničnem okolišju veljavni civilnopравни red. Izvršbe razsodb ali poravnav razsodišča se izvajajo kakor izvršne razsodbe rednih sodišč. Razsodba razsodišča, zoper katero se vložijo pritožbe, se sme izvršiti samo, v kolikor ni dano zavarovanje (do osiguranja). Sodišča morajo reševati pritožbe kot nujne predmete.

S temi določbami je finančni zakon za leto 1928/29 tako izpopolnil predpise našega zborničnega osnovnega zakona, ki se nanašajo na razsodišče, da je omogočena ustanovitev stalnega zborničnega razsodišča, ki bo v zadovoljivi meri ustrezalo načelom hitrega, enostavnega in cenega postopanja.

Naloga našega zborničnega razsodišča naj bi bila med drugim tudi ta, da izpopolni vrzel, ki jo v našem razsodiščnem sodstvu pušča ljubljansko borzno razsodišče. Pristojnost tega razsodišča je po svojih pravilih omejena na spore, ki izvirajo iz borznih poslov, sklenjenih na ljubljanski borzi za blago in vrednote, dalje za spore iz trgovskih blagovnih poslov, ki bi se mogli sklepati na borzi, a so bili sklenjeni zunaj borze, in končno za spore senzalov s komitentami. Za veliko večino sporov iz obrtniških poslov in za mnoge spore iz industrijskih poslov pa borzno razsodišče ni pristojno in se morajo zato reševati pred rednimi sodišči. Ustvarila naj bi se zato možnost, da se tudi glede teh sporov izognejo stranke zavlačevalnemu, kompliciranemu in dragemu postopanju pred rednimi sodišči s tem, da se zanje določi pristojnost zborničnega razsodišča.

V okviru preje navedenih zakonitih predpisov in načel izdelani osnutki pravilnika o stalnem zborničnem

razsodišču je predsedstvo končno redigiralo v svoji seji dne 27. novembra t. l. Po en izvodu je bil nato poslan vsakemu zborničnemu članu.

V ta pravilnik so predvsem sprejeta določila, ki jih vsebuje besedilo zakona samega. Z ozirom na stvarno pristojnost borznega razsodišča se je v pravilniku omejila stvarna pristojnost zborničnega razsodišča samo za spore industrijskega in obrtnega značaja, izvzemši spore iz blagovnih dobavnih kupčij.

Glede liste razsodnikov določa pravilnik, da sestoji iz vseh članov industrijskega in obrtnega odseka in njihovih namestnikov ter iz 32 razsodnikov, ki jih voli zbornica vsaka tri leta na novo, med temi najmanj tri četrtine iz Ljubljane. Plenum more to število po potrebi zvečati ali zmanjšati. Funkcija razsodnikov je častna.

Sestava razsodišča za vsak sporni primer se izvrši tako, da imenuje vsaka stranka z liste razsodnikov po enega razsodnika, ta dva pa izbereta predsednika. Ako tega ne store, imenuje razsodnike in predsednika zbornični predsednik.

Razsodišče ima svojega tajnika, ki vrši posle pravnega referenta s posvetovalnim glasom. Za tajnika določijo zbornični predsednik zborničnega uradnika, ki je absolviran pravnik, po možnosti s sodniškim izpitom.

Pri določbah o postopanju razsodišča se drži pravilnik načela, da mora biti razprava ustna in javna ter postopanje enostavno in kratko. Dovoljeno je zastopanje strank po pooblaščenih. Razsodbo je razglasiti takoj po razpravi, le v izjemnih primerih si more razsodišče pridržati izdajo pismene sodbe v roku 8 dni.

Glede vprašanja stroškov je bilo predsedstvo mnenja, da je razsodišče naprava, ki naj prinese industriji in obrti olajšave in ki se je moremo poslužiti, da pa nikakor ne gre, da bi vse breme vzdrževanja nosila zbornica.

Poleg državne takse za razsodnino po t. p. 173. taksnega zakona bi zato moral tožnik plačati že ob vložitvi tožbe za tožbo in razpravo do zneska 500 Din pristojbino 40 Din, nad 500 do 1000 Din pristojbino 80 Din, nad

1000 do 5000 Din pristojbino 100 Din, nad 5.000 do 10.000 Din pristojbino 200 Din, od zneska nad 10.000 Din pa po 2%; razen tega bi imel plačati za manipulacijske stroške 1% od vloževane vsote ali vrednosti spornega predmeta. Vsaka stranka bi morala založiti najprej vse stroške, ki jih povzročijo njena pravdna dejanja. Povračilo dela ali vseh stroškov naj trpi stranka, ki je v pravdi propadla.

Z določbami, katerih vsebino sem kratko očrtal, bi pravilnik ustrezal tako predpisom zakona, kakor tudi glavnemu načelu za postopanje pred razsodiščem: da bedi postopanje kratko, enostavno in zvezano s čim manjšimi stroški.

V debati, ki je sledila poročilu, je predlagal g. Volk, naj se ustanovi pristojnost razsodišča za spore iz obrtniških poslov brez razlike in zato v členu 2. črta besedilo, ki izvzema spore iz blagovnih dobavnih kupčij. G. dr. Rekar je predlagal razširjenje kompetence razsodišča na vse spore iz poslov trgovskega in industrijskega značaja brez omejitve. Generalni tajnik g. dr. Windischer je opozarjal, da je predsedstvo pri sestavi pravilnika računalo s tem, da obstoja dobro poslujoče razsodišče ljubljanske borze. Hotelo je respektirati to razsodišče, ki si je s svojim poslovanjem pridobilo glas. Tako je prišlo do tega, da se je omejila kompetenca zborničnega razsodišča na spore, za katere ni pristojno borzno razsodišče. Gospod zbornični predsednik Jelačin omenja, da nima nič proti temu, da se ugodijo želji obrtnikov. Glede sporov iz industrijskih dobavnih poslov in iz trgovskih poslov pa naj bi se kompetenca zborničnega razsodišča izključila, ker je zanje pristojno borzno razsodišče. Treba je naglasiti, da imajo gospodarski krogi interes in brige, da se osigura obstoj in finančno stanje borze. V debato so posegli še gospodje Rebec, ki je zahteval, da bodi funkcionar članov razsodišča plačana, inž. Remec in Stermecki, nakar sta se pri glasovanju sprejela predloga gg. Volka in dr. Rekarja, da se določi pristojnost zborničnega razsodišča za spore iz vseh trgovskih, industrijskih in obrtniških poslov. Končno so se sprejeli še dopolnilni predlogi manjše važnosti k nekaterim členom pravilnika.

Trgovski shod v Domžalah.

Trgovski gremij za kamniški okraj je sklical za svoje članstvo shod, kateri se je vršil 1. decembra v Domžalah in je bil precej dobro obiskan.

G. Žagar, konzulent zbornice za TOI, je v daljšem poročilu pojasnil novi davčni zakon ter je na koncu svojega poročila posebno poudarjal, da bo imel lahko stališče napram davčni oblasti le tisti trgovec, kateri bo imel redno knjigovodstvo.

G. Zelenik, znan nam po svojih člankih v »Trgovskem listu«, je v svojem poljudnem govoru govoril o dolžnostih in nalogah podeželske trgovine, o trgovski morali, o poravnalnem postopanju, o konkurenci, o vplivu carine na cene ter o potrebi in mejah carinske zaščite za domačo industrijo in poljedelstvo, o vplivu kartelov na trgovino, o trgovskih potnikih in trgovskih posredovalcih. Opozarjal je nadalje zborovalce na nedostatke, ki jih zakrivljajo trgovci pri prevzemanju blaga itd. Dal je še razne organizacijske nasvete ter posebno toplo priporočal, opirajoč se na besede gospoda Žagarja, da si trgovci upeljejo novo blagajniško knjigo, o kateri je priobčil »Trgovski list« poseben članek. Določila novega davčnega zakona so taka, da je primoran imeti vsaki trgovec vrejeno knjigovodstvo, s katerim bo mogel nastopiti pred davčno oblastjo z uspehom. G. Zelenik je pripravil vsakemu trgovcu pomagati glede knjigovodstva.

Važna so bila tudi pojasnila okrajnega glavarja iz Kamnika, gospoda Ogrina, kateri se je vdeležil zborovanja.

Gosp. Vavpotič, trgovec iz Šmarce, je z lepimi besedami izrazil tehtne pomisleke trgovstva glede taks, posebno v sodnih zadevah ter trošarine na slad-

kor, petrolej, žigice. Omenjal je nedostatke v organizaciji prodaje soli, govoril o škodljivosti krošnjarjev itd. Gosp. Menart, trgovec iz Domžal, se je pritoževal radi postopanja oblasti glede točilne pravice trgovcev.

Gosp. Žagar je podal tudi nekaj pojasnil glede taks in trošarine ter povedal zborovalcem, kakšni koraki so bili storjeni v zadevi prodaje soli.

G. Zelenik je zborovalcem toplo priporočal, naj si naročijo trgovski kalendar za leto 1929, kateri prinaša med drugim tudi novi davčni zakon. Priporočal je nadalje zborovalcem, da si naročijo »Trgovski list«. Ni to samo stanovska dolžnost, ampak celo osebna korist trgovca zahteva, da je odjemalec »Trgovskega lista«. Vsi moramo sodelovati, da bo postal Trgovski list pravi naš zastopnik in izraz želja in potreb vseh nas.

Povdarjati moramo, da se je na shodu posebno opozarjalo na nezadostno strokovno izobrazbo kmečkega ljudstva. Vse premalo imamo strokovnih šol za razne panoge kmetijstva. Posebno pa se opazja ta nedostatek v kmečkem gospodinjstvu.

Ta nezadostna strokovna izobrazba je kriva, da se nahaja naše kmečko ljudstvo v tako neugodnih razmerah. Trgovstvo zahteva, da se ustanovijo potrebne strokovne šole za kmetijstvo in gospodinjstvo, kakor tudi prirejajo pogosti tečajji in predavanja. Dvigniti moramo kmečki stan.

Priporočali bi trgovskim gremijem, da bi vsi in pogostejše sklicevali taka zborovanja in sestanke, kateri morejo le koristiti trgovstvu in so dober pripomoček, da se večja med stanovskimi tovariši čut vzajemnosti in prijateljstva.

Vi zaslužite,

Razpečuje v kraljevini SHS Fran Ksav. Lešnik, Maribor, Cankarjeva 26

če imate
MAGGI-jeve izdelke za juhe
stalno v zalogi!

Druga gospodarska konferenca v predsedstvu vlade.

Po prvi gospodarski konferenci, ki se je vršila nedavno v predsedstvu vlade z zastopniki Narodne banke in domačega gospodarstva, vršila se je sedaj druga povodom zborovanja Centrale industrijskih korporacij.

Ta konferenca se je vršila v predsedništvu vlade 30. novembra t. l. od 6. do 9. ure zvečer. Prisostvovali so ji od strani vlade ministri gospodarskih ministrstev gg. Andra Stanić, Pera Marković, dr. Mehmed Spaho, dr. Niko Subotić, dr. Grga Anđelinović, dr. Vlada Anđrić in predsednik finančnega odbora g. dr. Milan Stojadinović, kot zastopniki gospodarstva gg. Bajlioni, guverner Narodne banke in predsednik Centrale industrijskih korporacij, Adolf Mink, predsednik Udruženja rudarskih podjetnikov, Anton Krejči, član ljubljanske zbornice, M. Bauer, tajnik Zveze industrijcev v Zagrebu, Jelavić, tajnik sarajevske zbornice, inženjer Jerbić, kot zastopnik lesne industrije, Zerajić, industrijalec iz Skoplja, dr. Gjurgjević, tajnik skopljske zbornice, Kipah, direktor električne centrale »Fala«, Buletić, tajnik Zveze dalmatinske industrije, Čurčin in dr. Gregorič, tajnika Centrale industrijskih korporacij, in dr. Popović, tajnik beograjske Industrijske zbornice.

Zastopnike industrije je vodil g. Bajlioni, predstavil jih članom vlade ter nato v lepem govoru poročal ministrom o zborovanju Centrale industrijskih korporacij, ki je imelo na dnevnem redu zelo važna vprašanja, ter izrekel vladi zahvalo, da je ugodila prošnji privrednikov ter jih sprejela, da čuje sklepe zborovanja in mnenje domače industrije o teh vprašanjih.

Prvi je govoril g. Čurčin. Razložil je važnost gospodarskih vprašanj, ki se obravnavajo v ekonomski sekciji Društva narodov, in postopanje, ki se vrši do definitivne odločitve teh vprašanj. Naša država ima samo dopisnega člana v tej sekciji, treba je pa, da dobimo tudi mi svojega efektivnega člana, da bomo mogli od blizu slediti gospodarskemu delu Lige narodov ter pravočasno in uspešno vplivati na reševanje gospodarskih vprašanj v interesu našega gospodarstva.

Financiranje samouprav.

G. dr. Gregorič je referiral o proračunih oblastnih samouprav. Izvajal je, da sestavljajo oblasti budžete brez zadostne publicitete in kažejo vedno večji apetit preobremeniti gospodarstvo. Navedel je konkretne primere mariborske oblasti, ki je predložila večjo doklado na električno strujo za pogon, in travniške oblasti, ki je uvedla tudi takso na vodo za kemično fabrikacijo v Jajcu. Nimamo še zakona o financiranju samoupravnih teles in zbog tega prihaja do preobremenitve industrije na škodo državnih dohodkov. Surovine, ki služijo industriji, bi se ne smelo obremenjevati. G. dr. Gregorič je končal z apelom, da naj se v finančni zakon vstavi pooblastilo za izdajanje okvirnega zakona o financiranju samoupravnih teles. Na ta način bi prišlo do izenačenja, kajti doslej se dogaja, da oblasti različno obremenjujejo ter tako ustvarjajo neenake pogoje dela v raznih pokrajinah države. Ministra financ se naproša, da pri pregledu oblastnih budžetov posveti pozornost interesom delavnosti in ne dovoljuje pretiranih obremenitev, ki se predlagajo, da oblasti pravočasno objavijo svoje budžete in da pozove oblasti k sodelovanju z gospodarskimi zbornicami in organizacijami ob sestavljanju proračunov.

Industrijski kredit.

O industrijskih obveznicah je govoril g. Čurčin. Podal je historijat dosedanjega dela in poudaril potrebo, da se v

komisijo za izdelavo uredbe pritegnejo zastopniki industrije in finančni strokovnjaki in da komisija resno vpoštevata mnenje industrijskih organizacij. Za male in srednje industrije je treba ustanoviti Industrijsko banko, ki bi jim osigurala potrebne kredite.

G. Bajlioni je v zvezi s tem naprosil ministra financ, da se obnovi § 304 iz prošlega finančnega zakona, ki naj se izpopolni z odredbo na izdajanje uredbe — zakona o industrijski banki.

Nato je g. dr. Gregorič referiral o predlogu zakona o izkoriščanju vodnih sil. Omenil je, da je pri nas mnogo vodnih sil, a le malo izkoriščanih; cilj tega zakona naj bi bil pritegniti kapital za snovanje hidrauličnih central. Odredba, po kateri pripade po poteku koncesije celokupna instalacija brez kakoga bremena ali odškodnine v last države, ne vodi do tega cilja. Treba izdati odredbo, po kateri se morejo koncesijske pravice podaljšati tudi prejšnjemu koncesionarju, ako je zadostil vsem obveznostim. Država bi seveda mogla vedno proti odškodnini prevzeti centralo, kadar to zahtevajo javni interesi.

G. Mink je govoril o osnovanju instituta za preizkuševanje goriva. Naša država je bogata na premogu in moglo bi se ga izkoristiti v kemične svrhe. Dobiti je iz njega bencin, umetni gnoj, koks in drugo. Slični zavodi obstoje v drugih državah, zlasti Nemčija prednjači v tem pogledu. Pri nas obstoja Zavod za pospeševanje industrije in obrti, ki ima tudi svoj kemični laboratorij. V zvezi s tem bi se lahko ustanovilo navedeni institut. Minister trgovine naj bi povisal kredit v ta namen, minister za šume in rude pa naj bi gmotno podpiral ta institut. Industrijalci bodo od svoje strani storili, kar morejo, da bo delo tega zavoda uspešno.

Zaščita domače delavnosti.

G. dr. Popović je, poudarjajoč važnost Gospodarskega sveta, izrekel vladi zahvalo za pripravljenost, da se ta ustanova končno oživotvori. Nato je referiral o potrebi, da se izda zakon o zaščiti domače delavnosti. Naše gospodarstvo ni odvisno od energije onega, ki se v njem udejstvuje, temveč od elementarnih sil, s katerimi se človek ne more boriti. Po poplavih je nastopila suša, ki se lahko tudi še v bodoče pojavi. Na drugi strani se sosedne države, ki so bile doslej najboljša tržišča za naše agrarne proizvode, pod vplivom svojih poljedelskih struj zapirajo in nočejo več sprejemati naših produktov. Vse to povzroča, da postaja naša bilanca vse pasivnejša in mi moramo pričeti s krepitvijo naše industrije, ki bo s svojim delom zmanjšala uvoz industrijskih produktov in privedla več stabilnosti v našo trgovinsko bilanco. V Ženevi se razpravlja o ukinitvi izvoznih prepovedi in znižanju carin. Carina ni več uspešna zaščita industrije. Po kratki analizi zakona o zaščiti domače delavnosti v sosednjih državah je g. dr. Popović apeliral, da se tudi pri nas izda tak zakon.

Naše stanje industrije.

Ker je g. minister Stanić otvoril diskusijo o stanju industrije v posameznih pokrajinah, se je g. Bauer zahvalil vladi za pripravljenost, da sodeluje s privredniki. Omenil je, da so bile v gospodarskih krogih vesti o teh gospodarskih konferencah sprejete z zadovoljstvom. Prepričan je, da bo tudi ta sestanek rodil dober sad. Nato je g. Bauer izjavil, da se stanje v pogledu prometa v Zagrebu še ni izboljšalo. Nova rampa se ne uporablja, ker pot do nje ni dobra. Pravilnik o industrijskih tirih ni dobro rešil tega vprašanja in lastniki teh tirov, ki natovorijo dnevno okolu 150 vagonov na zagrebški postaji, zaslužijo, da se pravilnik izpremeni in njihova bremena zmanjšajo.

(Konec prihodnjič.)

RAZNO.

Uspehi III. Mednarodnega semnja v Solunu. Dasi je bilo število razstavljalcev na letošnji prireditvi, ki se je vršila od 30. septembra do 14. oktobra, mnogo manjše kot je bilo v prošlem letu, je bil vendar uspeh velesejma v moralnem in komercialnem oziru zadovoljiv. Od inozemstva je bila zastopana Jugoslavija s 43 razstavljalci, Madžarska s 39, Amerika s 28, Nemčija s 74, Anglija s 17, Francija s 30, Avstrija s 5, Svica z 9, Italija z 8, Češkoslovaška z 10, Poljska z 2, Rumunija z 1 itd. Po informacijah se je sklenilo v Jugoslovenskem paviljonu kupčij za 3.500.000 draham, v madžarskem za 500.000 draham.

Ljudsko gibanje v Mariboru v novembru 1928. V novembru t. l. se je rodilo v Mariboru 65 otrok, 48 oseb je umrlo, poročenih je bilo 47 parov, in sicer v Stolnici je bilo 22 rojstev, 10 mrličev in 8 porok; v Frančiškanski župniji 14 rojstev, 11 mrličev in 20 porok; v Magdalenski župniji 19 rojstev, 26 mrličev in 19 porok. Pri pravoslavnih je bil en mrlič, pri protestantih in brezvercih pa je stanje ostalo neizpremenjeno.

Spojivno gibanje ameriških telegrafskih koncernov. Antitrustni oddelek ameriškega juridičnega ministrstva proučuje dopustnost delovnega dogovora med Radio Corporation in Western Union Telegraph Co. Proučevanje je posledica predloga obeh ameriških družb, ki se že dalj časa pogajata o dogovoru glede delovne skupnosti; to skupnost si mislijo kot obrambno fronto proti angleškemu kablovemu trstu.

Borza dela v Mariboru. Od 25. novembra do 1. decembra je dela iskalo 152 oseb, in sicer 94 moških in 58 žensk, praznih službenih mest je bilo 69, delo je dobilo 32 moških in 38 žensk, t. j. 70 oseb, odpotovalo jih je 25, odpadlo pa 64. Konec tedna pa jih je ostalo v evidenci še 677. Od 1. januarja do 1. decembra pa je dela iskalo 8439 oseb, 4386 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 3087 oseb, 1820 jih je odpotovalo, 2855 pa odpadlo.

Kriza v nemški industriji porcelana. »Frkft. Ztg.« poroča, da se je v nemški industriji porcelana od poletja naprej izvršil preokret. Leta 1927 in v prvih mesecih leta 1928 so bili skoraj vsi obrati zadostno zaposleni, v zadnjih mesecih je pa konjunktura zelo odnehala; zlasti v fabrikaciji porcelanaste posode se more govoriti o prodajni krizi, ki kaže svoje posledice v omejitvi obratov in v odpuščenju delavcev. Izenačenje pomanjkljivih domačih naročil s pomnoženim izvozom je otežkočeno. Nadprodukcija v industriji porcelanaste posode je rodila misel o kontingentiranju produkcije.

Pri Berzi dela v Mariboru dobijo delo: 4 viničarji, 3 majarji, 2 hlapca, 2 livarja, 1 elektriker, 1 mlinar, 1 brivec, 1 slaščičar, več vajencev (kovaške, čevljarске, pekovske, kolarske in mizarске obrti) in tudi 6 kmečkih dekel, 7 služkinj, 6 kuharic, 2 kuharici-k financarjem, 1 gospodinja v župnišče v Bosno, 1 postrežnica, 1 podnatakarica, 1 servirka, 1 plačilna natakarica, 19 šivilj za perilo, 1 trgovska poslovodkinja, samostojna moč, 2 vajenki za šivanje perila, 1 pletarska vajenka in 2 čevljarja.

Stabilizacija pesete. V zadnjem času so se pokazali nekakšni znaki o poslabšanju tečaja pesete, ki so imeli pa menda samo začasni značaj. Večkrat smo poročali o nakupih zlata po Španski banki za utrditev peselinega tečaja. Sedaj poroča agentura Fabra, da so neresnične vesti zadnjih tednov, češ da namerava španska vlada izvesti stabilizacijo pesete po sedanjem tečaju 30 peset za 1 angl. funt. Agentura pravi, da v tej zadevi ni padla še nobena odločitev, in pristavlja nadalje, da more kljub temu zatrditi, da se bo stabilizacija pesete izvršila pri tečaju 28-50 peset za 1 angl. funt, če se bo sploh izvršila. Tečaj 28-50 je neprimerno ugodnejši kot sedanji tečaj 30 pest za 1 funt.

Sintetični amoniak itd. Montecatini in luksemburško podjetje Coppce sta ustanovila družbo za produciranje sintetičnega amoniaka in njegovih stranskih produktov z glavnico 10 milijonov frankov, od katerih naj prevzame vsaka tvrdka polovico. Tovarne za izdelovanje sintetičnega amoniaka iz koksnega plina bodo zgradili v Franciji, Belgiji in Holandski. Eno tovarno že gradijo, druge bodo sledile.

TRŽNA POROČILA.

MARIBORSKI TRG, DNE 30. NOVEMBRA 1928.

Radi državnega praznika je bil trg že 30. novembra. Prišlo je 61 slaninarjev, ki so predajali meso in slanino po 17-50-28 Din za kg na drobno, po 16-18 Din za kg na debelo. Domači mesarji so s cenami malo poskečili.

Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 800 komadov, med tem kakih 120 puranov. Cene so bile precej visoke, purani pa so se prodajali po 70-140 Din komad, domači zajci pa po 15-25 Din komad.

Divjačina in ribe: Divji zajci so stali 40 do 50 Din komad oziroma po 20-25 Din, mladi zajci pa po 6-8 Din za kg. Cene morskim ribam so bile 20-25 Din za kg.

Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Kmetje so pripeljali 22 voz krompirja, zeljnatih glav in čebule in 7 voz jabolk v mesto. Cene so ostale neizpremenjene, pa se je fizič zopet malo podražil. Tudi jajca so za 50 par komad dražja postala. Pri sadju so cene jabolkom in hruškam, katerih se prodaja vedno mnogo, ostale neizpremenjene. Pomaranče so se že začele prodajati po 1-50 do 2 Din komad in se bodo še podražile.

Lesena in lončena roba se je prodajala po 0-50-80 Din komad, brezveve mele 2-6 Din komad, koruzna slama 30-35 Din vreča.

Seni in slama na mariborskem trgu. V sredo 28. novembra so kmetje pripeljali 11 voz sena, 4 voze otave in 3 voze slame, v petek 30. novembra pa 12 voz sena, 2 voza otave in 5 voz slame. Cene so bile senu 130 do 160, otavi 110-130, slami pa 60-70 Din za 100 kg.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Mašinsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 12. decembra t. l. ponudbe glede dobave batnih teles; do 14. decembra t. l. glede dobave brusnih kamnov; do 18. decembra t. l. pa glede dobave mehkih desk. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem odelenju.) — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 10. decembra t. l. poudbe glede dobave 20 komadov osi za tenderje; do 14. decembra t. l. pa glede dobave 5000 kg martinovega jekla. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 20. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1 bencinskega agregata, 1 čelne plošče, 2 bronastih ležišč in 1 osi za čelno struznico. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 15. decembra t. l. pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave raznega platna, steklenih cevi, svinčenih plošč, grafita, kositra, salmijaka, solne kisline, klingerita, gumijevih plošč, mila, sveč, steklenega papirja, vžigalic, krtač, držajev za krtače, stenja, jeklenih vrvi itd. — Dne 20. decembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu, glede dobave 10.000 m platna. — Dne 20. decembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede oddaje buffeta na železniški postaji Zavidovič v zakup ter glede oddaje kavarne na železniški postaji Zenica v zakup. — Dne 22. decembra t. l. pri Upravi barutane v Kamniku glede dobave 10.000 kg parafina in 36.000 kg žvepla. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 20. decembra t. l. se bo vršila pri Glavnem sanitetskem slagalistu v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave 150 garnitur malih poljskih lekarn. (Pogoji so na vpogled v pisarni slagalista.)

Prodaja. Direkcija šum v Ljubljani sprejema do 20. decembra t. l. ponudbe glede prodaje 700 m³ bukovega lesa. (Pogoji so na vpogled pri omenjeni direkciji.)

Ivan Hribar:

152

Moji spomini

Obenem s to akcijo začela sta me napadati, od nosno se iz mene norčevati »Slovenski Narod« in »Osa«. Ti napadi tvorili so predmet posvetovanju kluba občinskih svetnikov dne 22. januarja 1906. leta. Seje so se pod predsedstvom dr. Karla Bleiweisa viteza Trsteniškega udeležili občinski svetniki: Jakob Dimnik, Anton Gorše, Fran Grošelj, Ivan Kežžar, Josip Kozak, Josip Lenče, Fran Maly, Ivan Plančan, Ilija Predovič, Andrej Senekovič, Anton Svetek, Ivan Šubic, dr. Karl Triller, Ubald pl. Trnkoczy, Josip Turk in Fran Žužek.

Na seji je bil soglasno sprejet tale sklep: »Klub izreka županu soglasno neomajno svoje zaupanje ter glede na napade v »Slovenskem Narodu« in v »Osi«, katere obsoja, izjavlja, da občinski svetovalci stoje kakor en mož za županom.«

Stavila sta predlog in ga utemeljevala občinska svetnika dr. Karl Triller in Ivan Šubic.

Sedaj je dr. Tavčar menda izprevidel, da je ves njegov trud, izpodnesti mi županski stol, zastoj in že naprej obsojen v neuspeh. To ga je po vsej priliki pripravilo do kesanja. Nekaj časa namreč po oni klubovi seji pride nekoč k meni in mi — v vidni zadregi, ves rdeč v lice — pravi skesano: »Ozdravljen sem sedaj popolnoma. Rad bi bil postal župan. Saj veš, da sem začel proti Tebi nastopati. Sedaj Te pa zagotavljam, da tega ne storim nikdar več. Priznavam namreč, da bi boljšega župana, kakor si Ti, Ljubljana ne mogla dobiti in jaz le ne vem, kam bi se dejal, ko bi imel stopiti na Tvoje mesto. Včasih sem že mislil, da ne pojde in ne pojde; a Ti si vedno znal mesno upravo vravnati tako, da je bilo dovolj denarja. Z deželnim odborništvom sem čisto zadovoljen in po čem drugem ne hrepenim in tudi več hrepenel ne bom.« — Tisto leto je tudi bilo, da mi je zadnji dan leta v spremstvu soproge prišel čestitat novo leto. Menda v potrdilo svojih gori navedenih besedi mi je ob tej priliki dejal, in je v posebno podkrepljenje ponovil, da je to edini novoletni obisk, ki ga to leto napravlja.

Kakor je »Slovenski Narod« gojil v »farški gonji« posebne vrste šport, tako ga je tudi posebno veselilo, ako se je od časa do časa mogel zaletavati v izvenkranjske Slovence. Sedaj je na to, sedaj na drugo stran prožil pušice. Rad bi bil dosegel, da bi bili izvenkranjski Slovenci slepo posnemali njegov način političnega boja.

Dobro vedoč, da kot narodni radikalec uživamo zunaj meja kranjske dežele prav veliko simpatij, svaril sem dr. Tavčarja, naj ta način zbadanja in napadanja opusti. Saj mi je bilo jasno, da naši izvenkranjski bratje pričakujejo iz Ljubljane podpore in vzpodbude v njihovem neravnem boju. Jasno mi je pa tudi bilo, da je njihovim voditeljem treba pustiti, da se v tem boju poslužujejo taktike, ki se po uvaževanju vseh razmer njim samim zdi primerna. Toda s Tavčarjem ni bilo govoriti. Če sem ga dobil dobre volje, se je včasih udal in je napade — katerih so bili zlasti čisto deležni tržaški Slovenci — ustavil; navadno je pa na vsako moje posredovanje le še huje zrobotil.

To je povzročilo, da so neko dobo med Ljubljano in Trstom nastale zelo napete razmere. Kakor ose so včasih tržaški rodoljubje, čijih delo se je odlikovalo po vzorni nesebičnosti in vztrajnosti, obsuli vsakega Ljubljančana, kadar je med nje prišel. Slišati je moral mnogo grenkih, žal, da več ali manj opravičenih očitkov. Kar težko se je bilo zagovarjati.

Mene so tržaški rodoljubje poznali kot svojega prijatelja. Saj sem jim bil — kakor sem v enem prejšnjih poglavjih povedal — vedno — in to tudi z materijalnimi dajatvami — na uslugo. Zato so se me oklepali z ljubeznijo in tega tudi nasproti drugim Ljubljančanom niso tajili. Imel sem torej priliko in možnost, da sem večkrat pobijal in odčinjeval razdraženo razpoloženje proti Ljubljani. O takih prilikah sem tudi vedno po možnosti branil in v zaščito jemal dr. Tavčarja. Za svojo prijateljsko dolžnost sem to smatral. Kolikor toliko sem tupalam uspeval; popolnoma pa megle nespোরazuma in nezaupljivosti nisem mogel razpršiti nikdar.

To se je posebno eklatantno pokazalo proti koncu leta 1899. V Trstu je imel — kakor večkrat — opravka pri sodišču dr. Tavčarjev in moj prijatelj in pobratim dr. Josip Kušar. Po izvršenem opraviilu sešel se je z dr. Otokarjem Rybářem. Naravno je, da sta začela brenkati na politično tamburico. In tu je iz dr. Rybářevih strun donela nekam preslišno hvala za moje delo. Dr. Kušar razpihal je to stvar po svojem povratku v Ljubljano tako, da se je nadležen dim privabil do mene. Dr. Kušar je namreč prišel z očitkom, da intrigujem sam in po svojih uradnikih v Trstu proti dr. Tavčarju.

Ko to izvem, obvestim o njegovem očitku takoj dr. Rybářa. Na to prejel sem od njega tole pismo:

»V Trstu, dne 13. decembra 1899.

Velecenjeni gospod župan!

Vaše cenjeno pismo 11. tekočega meseca me je osupnilo kakor blisk iz vedrega neba, a hvaležen sem Vam za Vaše zaupanje. Pismo, katero pošljem dr. Kušarju, prilagam v prepisu pod...

Kakor tam pišem, se ne morem nikakor spominjati, da bi bil rabil besede, ki dopuščajo tako interpretacijo, kakor si jo je dovolil dr. Kušar. V kolikor se sedaj še spominjam, odgovoril sem na neke opazke glede Vaše cenjene osebe, da je Ljubljana lahko zadovoljna, da ima takega župana kakor je Hribar, ker takega ni še imela in tudi ga ne dobi več; da je to edini mož, ki ima široko obzorje in pravo slovansko prepričanje. Ne navajam teh besed, da bi se Vam morda laskal, temveč, da vidite, kaj sem v očeh dr. Kušarja zagrešil.

Mogoče je tudi, akoravno se tega sedaj ne domišljam, da sem Vam, kakor politiku, dal prednost pred g. dr. Tavčarjem; no ako sem tako govoril, izražal sem le mnenje tržaških Slovencev, a nikakor nisem podtikal to sodbo Vam ali kakemu Vašemu odposlancu. Žalostno je, da se v Ljubljani smatra pohvalo ene osebe za napad na drugo, a najbolj obžalujem, da je ravno moja malenkost dala povod takemu nespোরazumljenju.

Upam pa, da Vas ta pojasnila zadovoljijo ter ostajam

z odličnim spoštovanjem

dr. Rybář.«

V pismu do dr. Kušarja, čegar prepis mi je priložil, stoje med drugim tudi te besede: »Meni je jako na tem ležeče, da se takoj pojasni vsako nespোরazumljenje, kajti znati moraš, da delaš veliko krivico g. Hribarju, ki je med nami vedno le branil g. dr. Tavčarja.«

S pismom z dne 20. decembra 1899 opravičil se mi je dr. Kušar in je preklcal vse svoje žaljive besede. Značilen je tale pasus njegovega pisma: »Poznam Te in cenim kot nesebičnega narodnega boritelja. O komur pa imam dobro sodbo, tistega ne sodim krivo in mu ne naram delati krivice. — Upam tudi, da Ti mene poznaš, saj sva svojčas ramo ob rami aktivno pospeševala eno prvih in najidealnejših narodnih institucij. Takrat si me lahko spoznal, da pošteno mislim in odkrito govorim, da pa zavratnost ni moja lastnost. Mogel si se pa tudi prepričati, da sem tedaj, če sem nekoliko dobre volje, malce preglasan, vihrav in nepremišljen.«

Iz teh pisem je nad vse jasno vidno, da sem se svojega prijateljstva do dr. Tavčarja tako živo in idealno zavedal, da sem ga branil in v zaščito jemal tudi za ceno, da si s tem zatemnim svojo lastno popularnost. Prav nazorno bo to iz pisma, katero mi je po napadu dr. Tavčarjevem v občinskem svetu dne 15. februarja 1902 pisal istrski deželni poslanec Slavoj Jenko. To pismo slove:

»Podgrad v Istri, 15. februarja 1902.

Dragi prijatelj!

Jako sem se razveselil danes, ko sem čital v obeh ljubljanskih slovenskih dnevnikih poročilo o seji tamonjšega občinskega sveta z dne 13. t. m. Kajti javno in nedvombeno se je pokazalo nasprotstvo dr. Tavčarja proti Tebi, o katerem nasprotstvu se že dolgo govori. Dobro, koristno je, da je do tega prišlo.

Ni ga Slovence, kateri bi bil tako poznan po Slovenskem in drugod, kakor Ti, katerega delovanje za narod se sploh ceni. A res je pa tudi, da si mnogo zgubil na popularnosti, ker se te je smatralo nekako soodgovornega za one junjsne prostote, ki se izlivajo iz »Slovenskega Naroda« na duhovno in na nas »klerikalce«, sploh na vsakega, ki ne soglaša z dr. Tavčarjem.

Upam, da se bode zdaj izvršila prepotrebna ločitev in se tudi na Kranjskem organizovala prava narodna stranka pod Tvojim vodstvom.

V tem upanju pošiljam Ti rodoljubne pozdrave.

Slavoj Jenko.«

Dr. Tavčar ali razmer zunaj Kranjske — in zlasti v naši tako važni postojanki, kakor je bil Trst — ni poznal, ali jih pa poznati ni hotel. Zato sem naprosil dr. Trillerja, ki je bil o njih dobro poučen, naj upliva tudi on nanj, da ne pada voditeljem z napadi v »Slovenskem Narodu« v hrbet. Včasih se je udal. Toda, če ga je popadla srbečica, je na dane obljube pozabil in spustil je »Slovenski Narod« zopet z verige. Prav nazoren primer za to podaja tole pismo dr. Gustava Gregorina, o katerem je bilo tudi v Ljubljani dobro znano, da se tako nesebično posveča narodnemu delu, da mu iz tega izvira občutna škoda:

(Dalje prihodnjič.)

Naročajte »Trgovski list!«

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

H. SUTTNER
LJUBLJANA

Ure, zlatnine in
srebrnine

Lastna
protokolirana
tovarna v š. 101

Kvalitativno najboljšie

nogavice volnene in flor, rokavice, triko perilo, vestje, puloverje za dame, gospode in otroke, žepne robce, naramnice, kravate, ovratajke, srajce, razne žipe in vezene, kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike edino le pri

JOS PETELINCU, Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Na veliko! Telefon 2913. Na malo!

Trgovci, naročite v „Trnovskem listu“!

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN
LJUBLJANA

POLJANSTA CESTA ŠT. 8
(preje Henrik Korn)

Krovec, slavni, galanterijski in okrasni klepar.
Instalacija vodovodov.
Naprava strelovodov.
Kopalske in klosetne naprave.

CENTRALNA KURJAVA
Izdelovanje posod iz pločvine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (skatle) za konzerve in lito rafiranih ambalaž.

PRIVATNI
DETEKTIVSKI ZAVOD

prevzame naročila v najrazličnejših zasebnih zadevah tu- in inozemstva

Ivan Toplikar
višji kriminalni nadzornik
Rimka cesta 9

Trgovci in industrijci

TRGOVSKI
— LIST! —

se priporoča

za
oglašanje inseratov!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG.-IND. D. D. GREGORČIČEVA 23

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lupake, posebnike itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. ŠT. 2553.